

Илија ПСАЛТИРОВ

ПРЕДИЗБОРНА ТРКА

Парламентарните избори се ближат. Без оглед дали ќе се случат во јуни, јули или во септември, предизборната кампања веќе е во полн ек, сакале тоа да го признаат актерите или не. Како и да е, би сакал уште на почеток да нагласам дека овој текст нема намера да го предвидува резултатот од изборите, ниту да дава критика врз одредени политички опции. Цел е да ги долови реалните состојби во предизборието, посочувајќи на одредени аномалии во политичкиот и во партискиот живот, кои се својствени за нас, како релативно млада демократска средина. Оттука, имам чувство дека овие избори ќе бидат убедливо најинтересните во изминативе петнаесеттина години, имајќи го предвид колоритот од политички бои, а пред сè, од политички фигури, кои ќе се натпреваруваат во оваа трка наречена - Избори 2006. Интересно е што речиси секој поистакнат политичар веќе има етаблирано своја партија, што е по малку парадоксално и несфатливо за една мала земја како што е Македонија. Кога ќе се потсетам на моќта на некои партии кога во нив беа сплотени дел од сегашните лидери на политичките партии, ми се наметнува прашањето - да не сме претерале во слободната интерпретација на терминот плурализам? Ако во Соединетите Американски Држави, кои се сметаат за најдемократска средина, постојат две политички опции - демократи и републиканци, тогаш мора ние да сме поголеми демократи и од нив, зашто нашето политичко

милје го сочинуваат Х партии, што очигледно потврдува дека сме земја на лидери. Можеби треба на САД да им понудиме некои од нашиве лидери, за да им го збогатиме политичкиот живот!? Сепак, ова не значи дека и кај нас треба да постојат само две опции (иако медиумите тоа ни го наметнуваат континуирано), зашто на нашиов црно-бел свет дефинитивно му треба малку боја, а ова предизборие очигледно дека тоа го нуди (иако некои бои по малку се и избледени). Но, оваа трка која води директно во пратеничките клупи ќе биде тест и за една штафетна маратонска трка која ја трчаме подолго време, но и ќе продолжиме да ја трчаме, ако не нè сопнат по пат, односно ако сами не се сопнеме. Таа маратонска трка се вика "Трчај до ЕУ". А зошто е штафетна? Па, затоа што секои четири години се менува носителот на штафетата, само што последнава штафета, палката ја презеде некаде на половина од планираната делница, па изгледа е подготвена за уште еден круг трчање, особено ако се има предвид кандидатскиот статус стекнат во нејзино време. А тркава ќе биде интересна зашто ако се случи да уработат лактите меѓу учесниците во неа, може да се случи да нè исклучат од маратонот или во најмала рака да нè остават да чекаме нова можност.

Овде би сакал да се задржам на една многу важна и интересна работа, која само го потврдува она што го напишав на почетокот т.е. дека во нашата политика има многу парадокси и аномалии. Имено, демократските системи нè учат дека постојат леви, десни, па партии

од центарот и слично. Но, кај нас работите стојат поинаку. Ниту левите се десни, ниту десните се десни, а оние од центарот уште помалку знаат каде припаѓаат. По правило, левите треба да се ориентирани кон посиромашните граѓани или, како што тоа во литературата се вика, работничката класа. Тие вообичаено се борат за поправедна социјална и даночна политика, каде побогатите би плаќале повеќе од посиромашните. Десните, пак, вообичаено се конзервативни партии и ги застапуваат интересите на одреден слој луѓе, обично побогатите, односно т.н. олигарси во општеството. Оние од центарот се токму на средина и со својот либерален пристап кон работите си дозволуваат да кокетираат и со едните и со другите. Каква е кај нас поделбата на политичките опции и дали функционираат на тој систем, оценете сами, а не е тешко да се види дека овде лончињата одамна се измешани. Па, не треба воопшто да нè чуди кога во иста штафета трчаат и левите и десните и оние од центарот. Сепак, имајќи ги предвид политичките состојби, но и сличностите кои ги имаат дел од партиите со различен предзнак, во поглед на одредени програмски определби, можеби и не треба да бидеме изненадени од можните коалицирања пред или по изборите. Дали ќе ни се случи "германското" сценарио тешко е да се каже, но дека предизборната трка ќе донесе исклучително интересни дуели дури и меѓу поранешните блиски сопартисци, е неспорен факт. Ќе биде повеќе од интересно да се следат надмудрувањата, подметувањата и дофрлувањата меѓу партиите, како што

всушност и се случува во време пред избори. Но, суштинско прашање е дали повторно ќе слушаме приказни од типот "по еден вработен од секое семејство" или фамозната "милијарда" протркаени со демагошки вез? Или, пак, не е крајно време народот да побара јасни, прецизни и реално остварливи програми, кои ќе бидат врзани за рокови и по кои рокови некој ќе треба да ја сноси одговорноста за нереализирање на претходно ветеното. Прашање е до кога гласачите ќе веруваат на зборови, односно на лажни и неостварливи програми? Затоа, според мене, нема големи и мали партии, туку големи и мали програми, кои доколку се реализираат можат да ни донесат севкупен прогрес, а во спротивно ќе продолжиме да живееме во неизвесност. Затоа народе, отвори четири очи и лупата в раце, па скенирај ги сите програми, зашто во некоја од нив можеби лежи излезот од овој корсокак! Најважно од сè е да видиме која програма се базира на реални основи и која од нив дава решенија за развој на економијата, но и на другите области. Сепак, ја издвоив економијата, зашто таа е клучот за севкупниот развој. Само добро конципирана економска програма, со прецизирани активности и потфати може да даде резултат. Затоа најдобро ќе биде политичките партии своето внимание да го насочат кон своите програми, а помалку кон девалвирањето на противниците. Како и да е, оваа пролет ќе биде интересна, а можеби и летото ќе нè фати додека да дознаеме кој ќе ни ја носи штафетата во следниот круг.